

อำนาจหน้าที่ ของรัฐสภา

៣៤

ក្រុមហ៊ុននាំចេញរដ្ឋសភា

โครงสร้างของรัฐสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย สมาชิก จำนวน ๔๘๐ คน โดยเป็นสมาชิก ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๔๐๐ คน และสมาชิก ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง แบบสัดส่วน จำนวน ๘๐ คน ซึ่งมีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง

วุฒิสภา ประกอบด้วย สมาชิกจำนวน ๑๕๐ คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง ในแต่ละจังหวัด จังหวัดละ ๑ คน จำนวน ๗๖ คน และมาจากการสรรหา จำนวน ๗๔ คน ซึ่งมีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ ๖ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง

คู่มือแนวทางรัฐสภา

อำนาจหน้าที่ของรัฐสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติ
อำนาจหน้าที่ของรัฐสภา ดังนี้

๑. ตรากฎหมาย
๒. ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน
๓. การให้ความเห็นชอบ
๔. อื่น ๆ

๑. อำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมาย

อำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมาย หรือการออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับ
กับพลเมืองของประเทศ ถือเป็นอำนาจหน้าที่หลักของรัฐสภา

ดังบทบัญญัติในมาตรา ๙๐ ที่ว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
และร่างพระราชบัญญัติจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของ
รัฐสภา และเมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยหรือถือเสมือนว่าได้ทรง
ลงพระปรมาภิไธยแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อใช้บังคับเป็นกฎหมาย
ต่อไป นอกจากนี้ รัฐสภายังมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
(มาตรา ๒๙๑) และอนุมัติพระราชกำหนด (มาตรา ๑๘๔) อีกด้วย

๒. ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยวิธีการดังต่อไปนี้

๑. คณะรัฐมนตรีที่จะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา และชี้แจงการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา ๗๕ โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ ทั้งนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเข้ารับหน้าที่ (มาตรา ๑๗๖)

๒. ตั้งกระทู้ถาม

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาทุกคน มีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ แต่รัฐมนตรีมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่า เรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน (มาตรา ๑๕๖)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สามารถตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา (กระทู้ถามสด) ในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน โดยถามได้สัปดาห์ละหนึ่งครั้ง และเรื่องละไม่เกินสามครั้ง (มาตรา ๑๕๗)

๓. เปิดอภิปรายทั่วไป

๓.๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สามารถขอเปิดอภิปรายทั่วไปได้ดังนี้

๓.๑.๑ ขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ นายกรัฐมนตรี กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ นายกรัฐมนตรีได้ โดยต้องเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปด้วย ในกรณีที่มีมติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียง

ไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายนั้น เป็นอันหมดสิทธิที่จะเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีอีก ตลอดสมัยประชุมนั้น แต่ถ้า มติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่ง และประธานสภาผู้แทนราษฎรจะนำชื่อผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อฯ กราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป (มาตรา ๑๕๘)

๓.๑.๒ ขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในหกของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายนั้น เป็นอันหมดสิทธิที่จะเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีอีกตลอดสมัยประชุมนั้น (มาตรา ๑๕๙)

๓.๑.๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่มีเสียงไม่มากก็สามารถเปิดอภิปรายทั่วไปได้ กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีได้อยู่ในพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลที่มีจำนวนไม่ถึงเกณฑ์ที่จะเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป ตามข้อ ๓.๑.๑ และ ๓.๑.๒ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนมากกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี

หรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลตามข้อ ๓.๑.๑ และ ๓.๑.๒ ได้ เมื่อคณะรัฐมนตรีได้บริหารราชการแผ่นดินมาเกินกว่าสองปีแล้ว (มาตรา ๑๖๐)

๓.๒ สมาชิกวุฒิสภาสามารถเปิดอภิปรายทั่วไป โดยสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภามีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ ซึ่งการขอเปิดอภิปรายทั่วไปนี้ สามารถกระทำได้ครั้งเดียวในสมัยประชุมหนึ่ง(มาตรา ๑๖๑)

๔. ตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ศึกษา สอบสวนหรือกระทำการที่สภามอบหมาย แล้วรายงานต่อสภา ดังบทบัญญัติ ที่ว่า สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภา ตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญและมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็น คณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา(มาตรา ๑๓๕)

๓. การให้ความเห็นชอบ

อำนาจหน้าที่ของรัฐสภาที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือการให้ความเห็นชอบ และการรับทราบกิจกรรมหรือกรณีสำคัญต่าง ๆ เช่น

(๑) การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (มาตรา ๑๙)

(๒) การรับทราบปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภา (มาตรา ๒๑)

(๓) การรับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ตราว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ (มาตรา ๒๒)

(๔) การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ
(มาตรา ๒๓)

(๕) การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม (มาตรา ๑๙๙)
นอกจากนี้รัฐสภา ยังมีอำนาจหน้าที่ในการรับทราบรายงานประจำปี
ขององค์กรต่าง ๆ เช่น

(๑) รับทราบรายงานของคณะรัฐมนตรีในกรณีที่มีการโอน
หรือนำรายจ่ายตามงบประมาณที่กำหนดไว้ในรายการใด ไปใช้ในรายการอื่นของ
หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจ (มาตรา ๑๖๙)

(๒) รับทราบรายงานของคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเงินรายได้ของ
หน่วยงานของรัฐใดที่ไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน (มาตรา ๑๗๐)

(๓) รับทราบรายงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเกี่ยวกับการฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ
หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท (มาตรา ๒๔๔)

(๔) รับทราบรายงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน เกี่ยวกับผลการ
ตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกต (มาตรา ๒๔๕)

(๕) รับทราบรายงานประจำปีของคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเกี่ยวกับผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่
พร้อมข้อสังเกต (มาตรา ๒๕๐)

(๖) รับทราบรายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ในกรณีที่บุคคลหรือหน่วยงานไม่ดำเนินการตามของเสนอของคณะกรรมการสิทธิ
มนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา ๒๕๗)

(๗) รับทราบรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา ๒๕๗)

๔. อำนาจหน้าที่อื่น ๆ

รัฐสภายังมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการอื่น ๆ อีก เช่น

(๑) การมีมติให้รัฐสภาพิจารณาเรื่องอื่นในสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัตินอกเหนือจากที่กำหนดไว้ได้ (มาตรา ๑๒๗)

(๒) การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมก่อนครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวัน (มาตรา ๑๒๗)

(๓) การขอเปิดประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญ (มาตรา ๑๒๙)

(๔) การตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (มาตรา ๑๓๗)

ธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

บรรณานุกรม

๑. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ๖๐ ปี รัฐสภาไทย., กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์, ๒๕๓๕
๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. ราชกิจจานุเบกษา., เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐
๓. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. คู่มือนำชมรัฐสภา., กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๑
๔. กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร., กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๑